

II. 2. Ustrój naczelných organów państwa – uchwała nr 9

*Stanowisko Obywateli RP przyjęte na kongresie ruchu w Warszawie,
14 i 15 kwietnia 2018 roku*

Kształt i funkcjonowanie naczelných organów władzy: Prezydenta, Sejmu, Senatu oraz organów samorządu terytorialnego Obywatele RP widzą z perspektywy podstawowych wartości demokracji.

Ustrój polskiego państwa ma gwarantować władzę obywateli – przedstawicielskie organy mają się stać naprawdę przedstawicielstwem. Ustrój państwa ma gwarantować stabilność i polityczne bezpieczeństwo – ma strzec wszystkich przed szaleństwem populistycznych wstrząsów i przed tyranią chwilowych politycznych większości. Wreszcie ustrój ma spełniać podstawowe cechy demokracji, o którą walczymy: ma więc dawać prawa mniejszościom, a nie wypychać je poza nawias polityki bez wpływu na rzeczywistość kraju; ma umożliwić konsens, a nie bezwzględną przewagę w głosowaniach. Ma także rzeczywiście realizować zasadę trójpodziału władzy. Ta zasada nie kończy się na oczywistym postulatcie niezawisłości sądów. W polskiej demokracji – i jest to problem parlamentarných demokracji w ogóle, a nie tylko specyficznie Polski – niezależność władzy prawodawczej od wykonawczej zniknęła w praktyce parlamentaryzmu, w której rząd jest wyłaniany przez parlamentarną większość. Parlament nie kontroluje rządu – praktyka bywa odwrotna, jak tego właśnie doświadczamy i ma to swoje ustrojowe przyczyny.

Obywatele RP nie zajmują stanowiska w żadnej z tych ustrojowych spraw. Nikt poza konstytucyjnym Zgromadzeniem Narodowym nie może tego zrobić – z konstytucyjnego punktu widzenia jest to oczywiste. W każdym wyobraźalnym składzie Zgromadzenia Narodowego muszą się spotkać różne poglądy, stanowiska i nawet różne wartości związane z tymi zagadnieniami, a debata musi przynieść konsens.

Obywatele RP, pozostając bezstronni wobec debat i sporów w tym zakresie, oświadczają jednak stanowczo, że debata o kształcie polskiego ustroju jest dzisiaj konieczna i nigdy nie odbyła się w Polsce wśród wyborców. Koniecznymi elementami każdego programu politycznego muszą być w tej sytuacji i w dzisiejszej rzeczywistości polskiego kryzysu demokracji zarówno kierunkowe odpowiedzi na pytania o konstytucyjny kształt państwa, jak i odpowiednie legislacyjne projekty konkurujących w wyborach środowisk i partii politycznych. Od wszystkich ubiegających się o mandat w wyborach **oczekujemy odpowiedzi na pytania o:**

1. Przyszłość urzędu Prezydenta RP i kompetencje związane z tym urzędem. Prezydent wyłaniany w bezpośrednich wyborach powszechnych może mieć część lub całość kompetencji władzy wykonawczej Zwiększenie kompetencji wykonawczych prezydenta wzmocniałoby władzę centralną, tworząc równocześnie przestrzeń na niezależność prawodawczej władzy parlamentu i jego funkcje kontrolne.
2. Poprawę jakości i transparentności procesu stanowienia prawa. Oznacza to szeroką debatę publiczną, w której parlament pełni rolę merytorycznie i finansowo odpowiedzialnego za nią inicjatora. Jednym z postulowanych rozwiązań są zgromadzenia obywatelskie. Gwarantują one zaangażowanie szerokiego spektrum społecznego w kodyfikację rozwiązań o charakterze

ustrojowym oraz dotyczących praw człowieka i obywatela; zwłaszcza w tych obszarach konieczny jest konsens obywatelski co do istoty i zakresu zmian.

3. Przyszłość, rolę i skład Senatu. Funkcja kontrolna Senatu w stosunku do Sejmu mogłaby zostać wzmocniona poprzez przesunięcie w czasie kadencji obu izb. Sprzyjałoby to stabilności politycznej parlamentu. Senat może stać się izbą samorządową – co w Polsce proponowano i co należy rozważyć. Każde z tych rozwiązań wzmocniałoby niezależność parlamentu od władzy wykonawczej w ramach obecnego systemu gabinetowego, a niekoniecznie prezydenckiego.
4. Ordynacje wyborcze – wybory jednomandatowe, proporcjonalne i ich mieszane warianty. Progi wyborcze i cisza wyborcza.
5. Ustrój samorządowych sejmików wojewódzkich, ich terytorialny (a nie partyjny) charakter, relacje z organami centralnej władzy wykonawczej. Ordynacja i ustrój samorządów musi zapobiegać petryfikacji organów samorządowych i musi służyć idei reprezentacji.

O wszystkich tych sprawach muszą w Polsce przesądzić obywatele. Oywatele RP nie opowiadają się w tych kwestiach za żadnym konkretnym rozwiązaniem – ich zaproponowanie jest zadaniem partii. Oywatele RP dopilnują, by te projekty były obowiązkowym elementem programów i kampanii wyborczej oraz by debata w tych sprawach – o konstytucyjnej randze – odbyła się z udziałem obywateli. Niech o ustroju państwa zdecydują jego obywatele, głosując świadomie na Polskę, która jest ich własnością. Ten ustrój może być inny niż dzisiaj. Akceptujemy to.

Głosowanie na kongresie:

optyczna większość głosów ZA

1 głos PRZECIW

2 głosy WSTRZYMUJĄCE SIĘ

Uchwała została przyjęta.